

AGNES VAN ARDENNE VOORZITTER PT

AGNES VAN ARDENNE:

‘Tuinbouwonderneme

Wil de Nederlandse tuinbouw zijn positie als wereldmarktleider behouden, dan is de collectiviteit van het Productschap Tuinbouw (PT) onontbeerlijk. Agnes van Ardenne, sinds 1 juli voorzitter van het PT, draagt deze boodschap met verve uit. Het PT zal daartoe wel gemoderniseerd moeten worden. “Er is kortsluiting met de achterban”. Daarmee wachten tot de politiek dit najaar het finale oordeel velt over het bestaansrecht van de productschappen is geen optie.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest
Foto's: René Faas

Het klassieke beeld van de tuinbouwbobo is op Agnes van Ardenne (1950) niet van toepassing. Geamuseerd verhaalt ze van een werkbezoek aan de bloembollensector, toen haar aan het eind van de dag een grote bak met bloembollen als presentje werd meegegeven. In de stilzwijgende verwachting dat ze die wel kon meenemen in de ruime kofferbak van de bij haar functie passende glanzende bolide, al dan niet met chauffeur. Ze bespeurde een lichte teleurstelling toen ze vertelde vrijwel altijd per openbaar vervoer te reizen. Dat ze daarbij impliciet duidelijk maakte dat het PT een voorzitter heeft die op de centjes let, was mooi meegenomen.

De statussymbolen van een topbestuurder mogen dan niet aan tuindersdochter Van Ardenne besteed zijn, met de voormalige CDA-politica heeft het PT wel een boegbeeld van importantie aan het roer. Ze was lid van de Tweede Kamer voor het CDA voor ze in 2002 tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken werd benoemd. Daarna was ze vier jaar lang Minister van Ontwikkelingssamenwer-

king, vanaf 2007 gevolgd door een hoge functie bij de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties. Haar politieke netwerk zal haar in haar nieuwe functie bij het PT van pas komen, nu binnenkort kabinet en Tweede Kamer gaan beslissen over het voortbestaan van de bedrijfs- en productschappen. Over de uitkomst houdt ze zich wijselijk op de vlakte. Wel maakt ze haar inzet duidelijk: de politiek overtuigen dat de tuinbouw als belangrijke economische pijler niet zonder een PT kan. Diezelfde boodschap verkondigt ze sinds haar aantreden per 1 juli jl richting de sceptische achterban. Ook via BloembollenVisie wil ze het belang van het PT nog graag eens toelichten. Het zoveelste interview? ‘Ik vind het heerlijk om over de tuinbouw te praten.’

De laatste jaren stelt het PT zich bescheiden op met het adagium ‘wat privaat kan moet privaat’. U benadrukt juist dat de agenda van het PT in de toekomst nog wel eens uitgebreider kan worden.

“Wat ondernemers zelf kunnen doen moeten ze uiteraard zelf

ers wensen ánder Productschap'

doen. Maar er zijn sectoroverstijgende thema's die individuele ondernemers niet kunnen of willen oppakken. Denk aan gezond, duurzaam geproduceerd voedsel. Of het benadrukken van het belang van groen en bloemen voor het welbevinden van mensen. Onderzoek doen naar dit soort thema's, zal een individuele ondernemer niet zo gauw doen. Denk ook aan het verder invulling geven aan de ontwikkeling van de Greenports, of aan de Topagenda voor de tuinbouw, waarmee minister Verhagen de tuinbouw wil positioneren als wereldmarktleider op het gebied van innovatie en duurzaamheid. Daarvoor is een collectief als het PT nodig dat te helpen uitvoeren.

Er is ook een direct economisch belang. Om onze sector concurrerend te houden is bijvoorbeeld collectieve financiering van onderzoek naar zo schoon mogelijke productie met zo weinig mogelijk gewasbeschermingsmiddelen essentieel. In het buitenland gaat de concurrentie met sprongen vooruit, de economie groeit in China en Turkije heel hard, dat is een geweldige kans voor de afzet van onze tuinbouwproducten. Maar we hebben wel een collectiviteit nodig om die kansen te benutten.

Het PT is niet alleen een kennisinstelling, maar ook een platform voor partijen die uit zich zelf niet zo gemakkelijk bij elkaar gaan zitten. In het Platform Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bespreken ketenpartijen collectief op welke manier we maatschappelijk verantwoord ondernemen gestalte willen geven. Individueel is bijvoorbeeld het maken van een jaarverslag met betrekking tot duurzaam ondernemerschap razend ingewikkeld, maar als je dat collectief kunt doen zet

je een grote stap, die internationale impact heeft."

De ondernemerspeiling van dit voorjaar laat een grote kloof zien tussen de achterban en het PT. Denkt u dat dit soort betrekkelijk abstracte thema's de heffingbetalende ondernemers zal aanspreken? Voor veel ondernemers zijn de Greenports en de Topagenda toch behoorlijk ver verwijderd van hun dagelijkse strijd om het bestaan.

"We zullen deze thema's dichterbij de ondernemers moeten brengen. Daar ligt een taak voor de dragende organisaties, die zijn er om terug te vertalen wat het productschap doet. Want het productschap doet alleen dingen op voorstel van de verschillende sectoren. Er is momenteel kortsluiting tussen de individuele ondernemer en het productschap. Men ziet te weinig hoe het PT bijvoorbeeld op het gebied van het in de benen houden van een pakket gewasbeschermingsmiddelen direct bijdraagt aan het bedrijfsrendement. Daarom zijn we nu met de sectorbesturen aan het kijken hoe we de bestuurlijke structuur zo kunnen veranderen, dat de individuele ondernemer zich meer betrokken voelt bij en herkent in wat het productschap doet. De uitkomsten van de ondernemerspeiling geeft aanleiding om het PT grondig te vernieuwen. Het is mijn overtuiging dat ondernemers wel een PT willen, maar niet dit PT. Men wil mee kijken, men wil meebesturen en men wil, nog belangrijker, weten wat de toegevoegde waarde voor de eigen bedrijfsvoering is.

Als je het mij vraagt hadden de Greenports er ook niet hoeven te zijn. De Greenportambitie is in feite die van het PT: dat we wereldmarktleider willen zijn. Maar de Greenport is er en we hebben er

een goede werkverhouding mee. Ik vind wel dat we niet voor ieder thema weer een nieuwe institutie moeten oprichten."

Een ondernemerssentiment is dat het PT een inefficiënt en te bureaucratisch orgaan is. Anthos-voorman Henk Westerhof noemt in een interview in het Agrarisch Dagblad de hoge innings- en organisatiekosten van 15-20 procent als een van de redenen voor zijn achterban om afstand te nemen van het PT.

"Toen ik dat las schrok ik me een ongeluk, dat kan niet waar zijn en dat is niet waar. Het is circa 10 procent. Ik ben verantwoordelijk voor het PT vanaf 1 juli, er zijn bestuurders waaronder de heer Westerhof, die er al veel langer zitten. Die hadden eerder best wel beter op de kosten van het schap kunnen letten. Op dit moment is efficiency leidend, ondernemers kunnen ervan op aan dat ik op hun euro's let."

De bloembollenhandel onderschrijft overigens wel het belang van het collectief, maar vindt dat dit ook privaat, zonder verplichte heffing, georganiseerd kan worden.

"Dat zal met een kleine specifieke groep misschien kunnen, maar de meeste tuinbouwsectoren bestaan voor meer dan 90 procent uit kleinere, mkb-achtige bedrijven. Daar krijg je de financiering van grotere, sectoroverstijgende thema's nooit voor elkaar. Je ziet trouwens ook dat de heer Westerhof aangeeft dat hij nog wel een aantal dingen binnen het schap wil steunen en daarvoor in het bestuur wil blijven zitten. Dat hij niet structureel wil bijdragen aan de financiering, daar moeten we nog eens over praten. Het heeft ook te maken met efficiency dat iedereen die mee-

doet ook gewoon mee betaalt. Dat Anthos de promotie nu privaat wil regelen, is op zichzelf niet zo bijzonder. Promotie voor je eigen product is in feite een private taak. Als we, zoals ook de politiek wil, naar een smaller takenpakket toe moeten, hoeven we niet meer op promotie in te zetten. Dan kunnen de heffingen omlaag en besteden we alleen geld aan thema's die niet gedragen kunnen worden door de individuele ondernemer. Ook het consumentenmarktonderzoek is een onderwerp dat geprivatiseerd kan worden. Het generieke marktonderzoek - marktinformatie die de hele sector betreft, bijvoorbeeld hoe het staat met de in- en export van bloembollen - is wel een collectieve aangelegenheid."

U bent samen met de sectoren al volop bezig om het PT-nieuwe stijl vorm te geven. Al het werk kan voor niets zijn, als de politiek er binnenkort de stekker uittrekt.

"We hadden kunnen wachten tot het kabinet er wat over gezegd heeft, daarna tot de Tweede Kamer-discussie en dan nog weer tot de wetswijziging. Al die tijd ben je dan vleugellam, terwijl de tijd doordraait. Er zijn ongelofelijk belangrijke ontwikkelingen aan de orde: de Greenports, de Topagenda voor de tuinbouw, onze positie als wereldmarktleider. We hebben een collectiviteit nodig om die kansen te benutten. Als PT gebruiken we die argumenten ook om de politiek te overtuigen. Op wat er uit komt loop ik niet vooruit. Het is nog nooit zo spannend geweest."